

Rīgā **DATUMU SKATĪT DOKUMENTA PARAKSTA LAIKA ZĪMOGĀ**
Nr. **REĢISTRĀCIJAS NUMURU SKATĪT DOKUMENTĀ IEKĻAUTO FAILU NOSAUKUMĀ**

Latvijas Republikas tiesībsargam
Jurim Jansonam
e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

**Par kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju komisijas maksu
piemērošanu par zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu apstrādi**

God. J. Jansona kungs

Finanšu un kapitāla tirgus komisija (tālāk tekstā – Komisija) 01.06.2021. ir saņēmusi Latvijas Republikas tiesībsarga vēstuli Nr.1-5/118, kurā Komisijai savas kompetences ietvaros tiek lūgts izvērtēt kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju komisijas maksu piemērošanu par zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu apstrādi, kā arī tiek lūgts sniegt Komisijas redzējumu šā jautājuma risināšanā.

Ievērojot vēstulē norādīto Komisija nosūtīja vēstuli Latvijas Finanšu nozares asociācijai (tālāk tekstā – LFNA) ar lūgumu sniegt informāciju, kādas izmaiņas kredītiestādēm un citu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem ir radījusi elektroniskā zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu iesniegšanas kārtība, vai tas ir samazinājis kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju darba apjomu un vai tā rezultātā mainījušās piemērotās komisijas maksas par zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu apstrādi. Komisija ir saņēmusi LFNA atbildes uz uzdotajiem jautājumiem un norāda turpmāk minēto.

LFNA veica šī brīža situācijas apzināšanu un norāda, ka ZTI/VID rīkojumu apstrādes procesa automatizācijas pakāpe ir atšķirīga gan dažādu kredītiestāžu starpā, gan vienas kredītiestādes ietvaros. Daļa kredītiestāžu ir veikusi iekšējo sistēmu pielāgošanu un papildus izstrādes, lai nodrošinātu rīkojumu izpildi automātiski bez manuālas iesaistes. Taču tā nav iespējama visu saņemto rīkojumu izpildei, ņemot vērā neatbilstības personas datus vai gadījumos, kad parādnieks ir nerezidents, kas identificējams pēc vārda, uzvārda un dzimšanas datiem. Šādu rīkojumu vai citu neatbilstību gadījumā rīkojumu izpildē joprojām nepieciešama manuāla cilvēkresursu iesaiste. Saskaņā ar asociācijas biedru sniegto informāciju saņemto rīkojumu apjomam gadu no gada nemainīgi ir pieaugoša tendence, kas attiecīgi palielina to apstrādei nepieciešamos resursus. Vienlaikus, lai nodrošinātu rīkojumu izpildi, kredītiestādes sniedz individuālu atbalstu saviem klientiem, skaidrojot rīkojumu izpildes kārtību, kā arī regulāri sazinās ar ZTI/VID, risinot nestandarta situācijas. Proti, pat, ja sistēma darbojas automatizēti, skaidrojošā darbā ar klientu (piemēram, kādēļ šāda aktivitāte kontā notiek un kas viņam jādara), tāpat jāvelta papildu resursi.

Attiecībā uz rīkojumu apstrādi piemērotās komisijas maksas apmēru LFNA norāda, ka parasti tas ietver vienreizēju maksājumu par rīkojuma pieņemšanu izpildei un tā pirmreizēju apstrādi. Ieturētās komisijas maksas tiek novirzītas sistēmas izveides (šīs izmaksas ne visās kredītiestādēs joprojām ir segtas) un

uzturēšanas izmaksu segšanai, kā arī dažādu manuālo darbību veikšanai (kad nepieciešams) un individuālo konsultāciju nodrošināšanai klientiem.

Komentējot izmaksas, kas saistītas ar risinājuma uzturēšanu, LFNA norāda, ka kopš datu apmaiņas DIT kanālā uzsākšanas ir veikti papildinājumi, lai pilnveidotu datu apmaiņu, kur kredītiestādes pie sākotnējām sistēmu izstrādēm ir veikušas papildus ieguldījumus. Vienlaikus arī ikdienā ir aktuāla cieša sadarbība ar Valsts reģionālās attīstības aģentūru kā DIT kanāla uzturētāju, risinot kanāla pieejamības, noslodzes un ātrdarbības jautājumus. Kredītiestāžu veiktā komisijas maksu analīze liecina, ka no aprēķinātajām komisijas maksām par rīkojumu apstrādi reāli iespējams ieturēt komisijas maksu tikai 30 – 50 procentos gadījumā, jo piedziņa tiek vērsta arī uz parādnieka kontiem kredītiestādēs, kuros nav līdzekļu ne rīkojumu izpildei, ne ar apstrādi saistīto komisijas maksu iekasēšanai.

Atbildot uz Komisijas jautājumu par komisijas maksu apmēru izmaiņām kredītiestādēs, LFNA sniedz šādu skaidrojumu: pirms 01.07.2019., ja piedziņas rīkojums tika izpildīts ar vairākiem maksājumiem, daļa kredītiestāžu ieturēja paaugstinātu komisijas maksu par katra maksājuma izpildi, savukārt pēc 01.07.2019. vairumā kredītiestāžu rīkojuma izpilde vienā maksājumā vai pa daļām notiek saskaņā ar standarta cenrādi kā par vietējā maksājuma izpildi eiro valūtā. Vērtējot risinājuma ieviešanas efektivitāti divu gadu laikā, LFNA un tās biedri secina, ka datu apmaiņa, izmantojot DIT kanālu, nodrošina datu integritāti, samazinot manuālu kļūdu iespējamību. Kontu reģistra pieejamība rīkojumu devējiem nodrošina iespēju rīkojumus nosūtīt konkrētai iestādei, kurā ir atvēri parādnieka konti, tādējādi samazinot tā saukto "tukšo" rīkojumu skaitu, kad rīkojums tiek nosūtīts kredītiestādei, kurā parādnieka konti nav bijuši atvērti vai ir slēgti.

Ņemot vērā, ka kredītiestāžu darbību regulējošie normatīvie akti nenosaka komisijas maksu apmēru vai to ierobežošanu, kā arī ievērojot LFNA norādīto, ka arī pēc elektroniskās ZTI/VID rīkojumu iesniegšanas kārtības ieviešanas, joprojām tiek veiktas noteiktas darbības šo rīkojumu apkalpošanas nodrošināšanai, piemēram, tiek veikta klientu konsultēšana, sistēmu uzturēšana, tehnisku jautājumu risināšana, regulāra saziņa ar zvērīnātiem tiesu izpildītājiem, lai risinātu nestandarta situācijas, konstatējams, ka kredītiestāžu slogs pēc 01.07.2019., apkalpojot ZTI/VID rīkojumus, nav ievērojami samazinājies. Minētās darbības viennozīmīgi rada kredītiestādēm noteiktas administratīvās izmaksas, kuras, ņemot vērā to, ka pašlaik nav cita regulējuma kā kompensēt šīs izmaksas, tiek segtas no komisijas maksām, ko piemēro kredītiestādes par ZTI/VID rīkojumu apstrādi. Ievērojot iepriekš minēto Komisija norāda, ka līdz noteiktu grozījumu veikšanai normatīvos aktos, kas paredzētu noteikt kompensācijas mehānismu par ZTI/VID rīkojumu apstrādi, kredītiestādēm un citu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem nav citas iespējas kā kompensēt tām radītās administratīvās izmaksas saistībā ar ZTI/VID rīkojumu apstrādi, izņemot komisijas maksu piemērošanu.

Komisija norāda, ka ir gatava, piesaistot arī LFNA, piedalīties diskusijās par norādītajiem jautājumiem un sniegt nepieciešamo atbalstu efektīvāka risinājuma rašanai.

Ar cieņu

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Kristīne Černaja-Mežmale
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas
padomes locekle

Jūlija Zaličenko
6777 4856
julija.zalichenko@fktk.lv